

FRILUFTSRÅDETS BØRNE- OG UNGEPOLITIK

Friluftsrådets politik og principper, der skal sikre at alle børn og unge får et aktivt og balanceret liv i og med naturen.

Friluftsrådet

📍 Vandpyt i baggården

- ① En undersøgelse i 2017 viste, at 15 % af de danske børn mellem 2 og 15 år ikke har prøvet at hoppe i en vandpyt. Ligeså mange forældre vil ikke have, at deres børn får mudder i ansigtet.

Friluftsliv for alle børn og unge

Udeliv er godt børneliv. Børn og unge har ret til et aktivt liv i og med naturen. De skal opleve værdien ved friluftsk aktiviteter, føle glæden og tilknytningen til naturen samt udvikle en bæredygtig adfærd. Det giver værdi for det enkelte barn eller unge i form af psykisk, fysisk og social trivsel. Og det giver værdi for os alle sammen, når børn og unge bidrager til – og giver os et venligt puf – i retning af en mere bæredygtig verden.

Vi står midt i en biodiversitets- og klimakrise, hvor vi har brug for børn og unge med et grønt mindset og handlekompetence, hvis vi skal lykkes med den grønne omstilling. Børn og unge skal kende værdien af kvashegn, naturens ressourcer og menneskets rolle i samspillet med naturen. Vi skal ændre tendensen, hvor børn og unge opholder sig mindre og mindre i naturen og sikre, at alle børn og unge får et forhold til naturen. På den måde kan vi mindske distancen mellem mennesker og natur for de kommende generationer.

Friluftslivet er en unik arena for børn og unge. Det er et godt udgangspunkt for børn og unges personlige udvik-

ling, for at imødekomme børns og unges nysgerrighed og videbegærlighed, og som ramme for fordybelse og fællesskaber. Denne mulighed skal vi gribe, understøtte og tage dybt alvorligt.

I Friluftsrådet arbejder vi for, at børn og unge får et styrket forhold til naturen. Det kræver et aktivt tilvalg, og det er en fælles opgave på tværs af dagtilbud, skoler, fritidstilbud, foreningstilbud samt familiernes, børnenes og de unges friluftsliv på egen hånd. Friluftsrådet vil være vagthund om børns tid i og med naturen, vi vil være politikernes konstruktive sparringspartner, vi vil være inspirationskilde for praktikere, frivillige og familier, og vi vil samle aktører og foreninger på børneområdet og være med til at spille dem stærke.

Friluftsrådets bestyrelse, 2022

Grundlag for Friluftsrådets børne- og ungepolitik

Det hele starter ved fødslen. Det vi dannes til i barn- og ungdom, tager vi med i voksenlivet. Børn og unge, der har fået et værdifuldt forhold til naturen, vil både bruge naturen mere og er mere tilbøjelige til at passe på den som voksne. Derfor er det Friluftsrådets ambition, at alle børn og unge får mulighed for og inspireres til et aktivt liv i og med naturen. Gennem naturoplevelser og friluftsk aktiviteter skal børn og unge begejstres for naturen. De skal bruge deres krop og sanser, de skal opnå tilknytning til naturen og styrke deres kendskab til bæredygtig adfærd. De skal have mulighed for at opleve mental og fysisk balance og opleve glæden ved samværet i fællesskaber og foreninger.

Syn på børn og unge, friluftsliv og natur

Alle børn og unge skal introduceres til friluftslivet, de skal hjælpes til at få et forhold til naturen og til at lære at passe på den. Det er en fælles (samfundsmæssig) opgave, hvor forældrene spiller en primær rolle, men også frivillige i friluftforeninger, lærere og pædagoger, naturvejledere, bedsteforældre spiller vigtige roller.

Pointen er, at børn og unge ikke får et forhold til naturen eller til friluftslivets glæder af sig selv. Det forudsætter en vedvarende indsats af mange forskellige aktører, og det er derfor afgørende, at det er noget vi som samfund aktivt vælger til.

Målet er, at børn og unge bliver inspireret til og får rammerne til et aktivt og balanceret liv i og med naturen. Både individuelt, men også i fællesskab med andre. Skal vi lykkes med det, er det en forudsætning, at der investeres i forskellige, stærke børnefællesskaber, så det at være aktiv i naturen bliver et attraktivt og aktivt tilvalg.

Skal friluftslivet være attraktivt i børn og unges øjne, skal det tage udgangspunkt i børnene. Børn og unge er drevet af nysgerrighed og begejstring, lyst til leg og fællesskab samt muligheden for at gøre en forskel. De er videbegærlige og klar på at indtage verden. Det skal vi understøtte.

Friluftsrådets vision

Friluftsliv for alle – i en rig natur og på et bæredygtigt grundlag.

Principper for Friluftsrådets børne- og ungepolitik

Børne- og ungepolitikken bygger på fire principper:

Naturoplevelser og frilftsaktiviteter:

Alle børn og unge skal have varierede naturoplevelser og frilftsaktiviteter.

Natur og friluftsliv kan være mange ting - og kræver forskellige forudsætninger. Alle børn skal møde og blive fortrolige med forskellige typer af naturoplevelser og frilftsaktiviteter.

Naturforståelse:

Alle børn og unge skal have viden om, erfaring med og forståelse for naturen.

Viden og naturforståelse giver rigere natur- og frilftsoplevelser, lyst til at passe på naturen og til at bruge den på et bæredygtigt grundlag.

Tilgængelig natur og målrettede faciliteter:

Der skal være natur og frilftsfaciliteter, der hvor børn og unge bor.

Børn og unges mobilitet er begrænset. Samtidig er plads og faciliteter under pres. Der er derfor behov for en særlig opmærksomhed på at sikre kort geografisk afstand til natur og frilftsfaciliteter, så alle børn og unge har mulighed for friluftsliv i hverdagen.

Inspiration og begejstring:

Alle børn og unge skal møde inspiration og begejstring til frilftslivets mangfoldighed i forskellige arenaer.

Børn og unge møder naturen og frilftslivet idagtilbud, skoler, fritidstilbud, i foreninger og på egen hånd eller i familien. De forskellige arenaer har hver i især en særlig mulighed for og pligt til at inspirere og begejstre børn og unge til frilftslivets glæder og frilftsforeningernes mangfoldighed.

Naturoplevelser og friluftsaaktiviteter

En helt afgørende forudsætning for børns og unges aktive liv i og med naturen er, at de gøres bekendte og fortrolige med forskellige naturoplevelser og friluftsaaktiviteter. I arbejdet med naturoplevelser og friluftsaaktiviteter for børn og unge er det vigtigt at være opmærksom på:

1. Udgangspunkt i børnenes friluftsa- og natursyn
2. Både gentagelse, progression og variation er vigtigt
3. Hjælp til introduktion og udstyr

Friluftsrådets politik

Alle børn og unge skal have varierede naturoplevelser og friluftsaaktiviteter.

Natur og friluftsliv kan være mange ting – og kræver forskellige forudsætninger. Alle børn skal møde og gøres fortrolige med forskellige typer af naturoplevelser og friluftsaaktiviteter.

Udgangspunkt i børnenes friluftsa- og natursyn

Børn og unges oplevelse af og syn på natur og friluftsliv er nok bredere end den gængse forståelse i befolkningen. I denne optik er de natur- og friluftsaaktive, når de cykler i skole, farer vild i haven, spiller fodbold eller er på legepladsen. Det skal vi gribe. Fremfor at håndhæve og have fokus på en snæver forståelse af natur og friluftsliv skal vi omfavne børn og unges engagement og indtagelse af naturen og dens elementer og derigennem vise dem friluftslivets uendelige glæder. Følelsen efter en højintens fodboldkamp kan vække lysten til et orienteringsløb, en råkold cykeltur er et fremragende udgangspunkt for en snak om påklædning på vandreturen, og en overnatning i haven er første skridt til en uge med telt i rygsækken.

 Bøgetræ i Bidstrupskovene på Midsjælland

 At klatre i træer er en af de 12 oplevelser som alle børn og unge skal have, ifølge Friluftsrådets Børnenes naturkanon. Alligevel har halvdelen af danske børn mellem 2 og 15 år ikke prøvet det.

Både gentagelse, progression og variation er vigtigt

Hvis naturoplevelser og friluftaktiviteter skal fæstne sig hos børn og unge er både gentagelse, progression og variation afgørende. Når naturoplevelsen eller friluftaktiviteten gentages, giver det i højere grad rum for refleksion og dermed for, at det enkelte barn eller unge menneske relaterer sig til aktiviteten og tager det med i sin selvforståelse. Progression i aktiviteten fremmer engagementet og udvikler børn og unges evne til at dygtiggøre sig. Endelig giver regelmæssige aktiviteter mulighed for progression og sammenhæng i aktiviteten, og dermed for at gøre aktiviteten og oplevelserne større og større.

Udover gentagelsen er det også helt afgørende, at børn og unge stifter bekendtskab med og gøres fortrolige med forskellige naturoplevelser og friluftaktiviteter. Det gælder både friluftaktiviteter på lands, til vands og i luften, og det gælder naturoplevelser med både dyr, planter og landskaber, og hvad naturen ellers byder på. Særligt livet på vandet er et område, som kræver en særlig indsats og sammenhængende tid for at blive fortrolig med det. Manglende kendskab til vand kan have store konsekvenser og bør derfor have et særligt fokus.

Hjælp til introduktion og udstyr

Når børn og unge skal stifte bekendtskab med nye naturoplevelser og friluftaktiviteter er det vigtigt med kvalificeret hjælp. Det kan både være i form af rådgivning og guidning og det kan være i form af udstyr m.v., som er en forudsætning for aktiviteten. Rådgivningen vil i mange tilfælde finde sted i dagtilbud, skoler, fritidstilbud og i de mange friluftforeninger. Børn og unge kan kræve en anden form for rådgivning og hjælp end den voksne del af befolkningen, hvis de skal fanges af aktiviteten, og det er derfor vigtigt, at foreningerne er opmærksomme på og gør sig umage med at tilrettelægge forløb, der er målrettede børn og unge.

Låneudstyr findes i mange foreninger, men det er vigtigt, at andre også har adgang til introducerende udstyr. Derfor bør der rundt omkring i landet være grejbanker med tilgængeligt udstyr. Derudover er der et potentiale i at nytænke de nuværende grejbanker, både i forhold til organisering og samarbejde, variationen af udstyr samt hvordan udstyret bedst stilles til rådighed for den brede befolkning. Målet er, at alle børn og unge skal have adgang og kendskab til introducerende udstyr og faciliteter, så det ikke udgør en barriere for at prøve naturoplevelser eller friluftaktiviteter af.

Naturforståelse

Friluftsliv og naturbeskyttelse går hånd i hånd – friluftaktiviteten påvirkes og beriges af den natur, den foregår i, og samtidig er friluftslivet en kilde til at skabe en øget naturforståelse. Det motiverer til at værne om og benytte naturen på en bæredygtig måde. Naturforståelse dannes af en række forskellige faktorer, hvor især de tre følgende forhold er centrale:

1. Oplevelser og aktiviteter i naturen
2. Viden om naturen
3. Formidling af og indsigt i naturen

Friluftsrådets politik

Alle børn og unge skal have viden om, erfaring med og forståelse for naturen.

Viden og naturforståelse giver rigere natur og friluftsoplevelser, lyst til at passe på naturen og til at bruge den på et bæredygtigt grundlag.

Oplevelser og aktiviteter i naturen

Friluftsrådet mener, at naturoplevelser skal være en del af alle børn og unges hverdag. Oplevelser i naturen er med til at give børn og unge naturforståelse, de bliver nysgerrige og de kan mærke naturens effekter på egen krop og se, hvordan vi selv påvirker naturen.

Hvis børn og unge skal få en tilknytning til naturen, så skal de have oplevelser både til hovedet, til kroppen og til hjertet. Friluftaktiviteter er forbundne med den natur, de foregår i, og det er i spillet mellem friluftaktiviteten og naturen, at oplevelsen opstår.

Viden om naturen

Viden om naturen skaber forståelse for naturen og engagement i naturen. Et godt forhold til naturen grundlægges tidligt i livet. Derfor er det særlig vigtigt at formidle viden om naturen til børn og unge. Når børn lærer om naturen, fordyber sig i naturen og tilbringer tid i naturen, har det en positiv betydning for deres dannelse og forhold til naturen resten af livet. Viden om naturen kan være med til at forme den måde man bruger naturen, give nye perspektiver på de oplevelser man har naturen og fremme ens motivation til at passe godt på den.

At have viden om naturen handler derudover også om at have viden om tilgængelighed og kendskab til adgangs- og færdselsforhold. Manglende viden om den tilgængelige natur er alt for ofte en barriere i forhold til at være friluftaktiv, ikke mindst for børn og unge.

Formidling af og indsigt i naturen

Formidling om naturen er et centralt virkemiddel til at give børn og unge naturforståelse. Formidlingen giver foruden viden også forståelse for naturen og for, hvor-

dan man opfører sig hensigtsmæssigt og hensynsfuldt i naturen.

Formidling er også vigtig for at øge forståelsen for og opbakning til ændringer i naturen og naturforvaltningen. Formidling af naturen er en opgave, der løbende skal udvikles, så der afprøves nye metoder og nye måder at nå ud til forskellige målgrupper. Det skal løftes af en bred vifte af aktører, herunder friluft- og idrætsforeninger, naturvejledere, dagtilbud, skoler, forældre, lodsejere, stat og kommuner m.v.

Tilgængelig natur og målrettede faciliteter

Tilgængelig natur og målrettede faciliteter handler om natur og aktiviteter dér, hvor børn og unge er, og om en opmærksom på:

1. Afstand
2. Friluftsfaciliteter målrettet børn og unge
3. Klubhuse og sociale rammer udviklet af børn og unge til børn og unge

Friluftsrådets politik

Der skal være natur og friluftsfaciliteter, dér, hvor børn og unge bor.

Børn og unges mobilitet er begrænset. Samtidig er plads og faciliteter under pres. Der er derfor behov for en særlig opmærksomhed på at sikre kort geografisk afstand til natur og friluftsfaciliteter, så alle børn og unge har mulighed for friluftsliv i hverdagen.

Fysisk og mental afstand

Korte ben, korte afstande. Længere er den ikke. Børn og unge har brug for, at afstanden til natur og friluftsliv ikke. Det betyder, at der skal være bynær natur, grønne arealer ved dagtilbud og skoler samt idrætsanlæg m.v. Derudover skal der være god offentlig transport og en sammentænkt infrastruktur mellem både de grønne, blå og de grå friluftsområder. Endeligt skal friluftaktiviteterne nogle gange flytte hen, hvor de unge er, for eksempel orienteringsløb i bynære områder.

Friluftsfaciliteter målrettet børn og unge

Friluftsfaciliteter kan have mange former og skal være målrettet målgruppen. For børn og unge kan det for eksempel være vigtigt med toiletforhold, for ly og læ i hårdt vejr eller særlige, introducerende faciliteter. Det er en konstant opgave at øge adgangen til naturen, og særligt for børn, unge og børnefamilier handler tilgængelighed også om, at det skal være nemt at være i naturen.

Klubhuse og sociale rammer udviklet af børn og unge til børn og unge

Fællesskaber er afgørende for børn og unges dyrkelse af friluftsliv, og det er derfor vigtigt, at der er rammer der understøtter børn og unges sociale samvær. Det kan have mange former og organiseringer, men klubhuse og rammer udviklet af børn og unge er gode bud.

Inspiration og begejstring

Børn og unge møder naturoplevelser og frilftsaktiviteter i en række forskellige arenaer, som på forskellig vis kan bidrage til at danne børn og unge til et aktivt liv i og med naturen. Arenaerne, der skal bidrage til det, er:

1. Dagtilbudsområdet
2. Skolen
3. Fritidstilbud
4. Foreningslivet
5. På egen hånd eller i familien

Friluftsrådets politik

Alle børn og unge skal møde inspiration og begejstring til friluftslivets mangfoldighed i forskellige arenaer.

Børn og unge møder naturen og friluftslivet i institutioner, i skolen, i fritiden, i foreninger og på egen hånd eller i familien. De forskellige arenaer har hver især en særlig mulighed for og pligt til at inspirere og begejstre børn og unge til friluftslivets glæder og friluftsforeningernes mangfoldighed.

Sundhed, trivsel og fokus på at nå alle børn

For nogle børn er det naturligt at være frilftsaktive. Det kan være forældre eller bedsteforældre, der giver glæden ved naturoplevelser eller frilftsaktiviteter videre. For andre er det ikke nødvendigvis tilfældet. Disse børn skylder vi en særlig opmærksomhed. Det kan være dagtilbuddet, skolen eller det kommunale fritidstilbud, der ser det som en del af kerneopgaven at give alle børn glæde ved naturen. Eller det kan være foreninger, hvor frivillige kræfter gør en særlig indsats for at nå børn og unge, som ikke opdager foreningslivet af sig selv.

Uanset hvem eller hvordan børn og unge bliver introduceret til friluftslivet, er friluftslivet en kilde til sunde vaner,

som giver fysisk aktivitet, mental balance og trivsel. Friluftsliv indbyder til sved på panden, nye relationer, fællesskaber samt kropslig og mental balance. Det er desværre mere aktuelt end nogensinde for mange børn og unge, der lever med ensomhed, overvægt, stress, angst, depression mv.

Samarbejde mellem arenaer og interesser

Udover, at arenaerne hver især bidrager til børn og unges friluftsliv, er det afgørende, at de forskellige arenaer koordinerer og samarbejder på tværs. Det kan være foreningslivet, der samarbejder om aktiviteter med skole eller institutioner, eller fritidsområdet der åbner børn og unges øjne for de lokale foreningstilbud og samarbejder

om logistikken, når børnene skal gå fra SFO eller klub til deres aktivitet.

Samarbejde mellem arenaer indebærer også et samarbejde mellem mange og til tider forskelligartede interessenter. Det er kommunale, regionale og statslige beslutningstagere, det er idræts- og friluftsföreninger, elev- og forældreorganisationer, pædagog- og lærerorganisationer, lederorganisationer, forskningsverdenen og mange flere. Friluftsrådet ønsker at være en aktiv aktør, som bringer arenaer og interessenter sammen, som skaber fælles projekter mellem aktører i de forskellige arenaer, og som påvirker relevante beslutningstagere til at skabe bedre rammer for børn og unges friluftsliv.

Dagtilbud

Langt de fleste børn tilbringer en stor del af deres barndom i børnehaver og i vuggestuer eller hos dagplejere. På den måde har dagtilbudsområdet en oplagt mulighed for at give børn et forhold til naturen og vække deres nysgerrighed og interesse for natur og udeliv. Friluftsrådet mener, at naturen skal indgå som grundlag for arbejdet med børn i dagtilbudsområdet i forhold til alle læreplanstemaer. Forudsætningen for det er, at alle pædagoger skal være klædt på til at tage børnene med ud og at alle dagtilbud har et kvalificeret kendskab til natur- og udelivsaktiviteter.

Udover at være en ramme for alle institutioner, går nogle institutionen skridtet videre og er placeret i eller tilbringer det meste af dagen i naturen. Det gælder for eksempel skovbørnehaver. Forældres mulighed for at kunne vælge naturen til i institutionsvalget er vigtig, og det bør være et mål, at alle forældre har denne mulighed indenfor en overskuelig afstand.

Skolen

Skoleområdet er - ligesom dagtilbudsområdet - en unik ramme for at påvirke og danne alle børn. Derfor er det vigtigt, at skolen tager det seriøst at give alle børn et forhold til naturen og styrke deres naturforståelse.

Udendørs undervisning styrker elevernes motivation, trivsel og deres sociale kompetencer samtidig med, at børnene lærer mindst det samme som traditionel undervisning - og indenfor nogle fagområder lærer mere. Derfor mener Friluftsrådet at udendørs undervisning skal være en integreret del af hverdagen i alle grundskoler. Samtidig er grundskolen et unikt udgangspunkt for at bygge videre på børnenes naturtilknytning fra dagtilbudsalderen. Skolen bør vise børn og unge natur- og friluftsoplevelsers betydning for mental og fysisk balance og den skal give eleverne indsigt og kompetencer til at kunne handle og forholde sig til den grønne omstilling.

Forudsætningen er, at alle lærere har kompetencer til at tage deres fag med ud, at der er ledelsesmæssig fokus, samt at alle skoler har kvalificerede udendørs læringsrum og adgang til udstyr, grønne udearealer, naturformidlings- og friluftsfaciliteter. Det er desværre ikke tilfældet alle steder i dag. Mange både nye og nuværende lærere bør have styrket deres kompetencer til at undervise udendørs, det ledelsesmæssige fokus kan mange steder være større ligesom rammerne for den udendørs undervisning trænger til investeringer.

Fritidstilbud

Når skoledagen slutter fortsætter mange børn og unge i et kommunalt fritidstilbud inden forældre eller foreningerne står klar til at overtage børnene. Rammerne er frie, og dermed er fritidstilbuddene på den ene side et sted, hvor børn og unge kan fordybe sig i lige præcis det, de har lyst til, og samtidig er fritidstilbuddene en unik arena for at åbne børn og unges øjne for friluftsliv og foreningslivet. Friluftsrådet mener, at alle fritidstilbud skal tage stilling til, hvilke friluftsfaciliteter de ønsker at tilbyde deres børn- og unge samt at fritidstilbud skal samarbejde med det lokale foreningsliv for dels at vække børnenes interesse for foreningslivet og dels for at lette logistikken, når børnene fortsætter i foreningsaktiviteter efter fritidstilbuddet.

Foreningslivet

Friluftsföreningerne danner rammen for mange børn og unges aktive friluftsliv og civilsamfundsengagement. I foreningerne kan børn og unge fordybe og specialisere sig i netop den friluftsfacilitet, de har valgt, og samtidig spiller netop foreningen og foreningsaktiviteterne en betydelig rolle i børn og unges identitetsproces. Mange foreninger har stort fokus på aktiviteter målrettet børn og unge, men samtidig kan mange foreninger med fordel også styrke dette fokus.

På egen hånd eller i familien

Inspiration er afgørende for, at børn og unge får naturoplevelser eller dyrker friluftsfaciliteter på egen hånd eller i familien. For nogle familier er det helt uproblematisk at tage på tur i skoven, mens det for andre kræver støtte, inspiration og vejledning til at få pakket tasken. Inspirationen og tilskyndelsen til naturoplevelser og friluftsfaciliteter skal tilgodese begge yderpunkter.

Friluftsrådet

Scandiagade 13, 2450 København
www.friluftsradet.dk